

MOTORSAFARI DOOR ZUID-AFRIKA, MOZAMBIQUE EN SWAZILAND

JUMBO & CO

ZUID-AFRIKA HEEFT ZICHZELF DE TOERISTISCHE TITEL REGENBOOGNATIE OPGESPELD. OOK NU DE BONTE STOET VOETBALLIEFHEBBERS ER IS VERDWENEN, BLIJFT HET LAND FASCINEREN MET ZIJN NATUUR EN CULTUUR. DE BUURLANDEN MOZAMBIQUE EN SWAZILAND BIJEN TIJDENS EEN RONDEIS OP DE MOTOR EVENEENS KLEURRIJKE INDRUKKEN.

Het begint al goed. Terwijl in de Nederlandse winter zonneschijn en aangename temperaturen zijn wegbezuinigd, is in Zuid-Afrika de zomer aangebroken.

Om aan het klimaat, de gehuurde motoren en het links rijden te wennen nemen we vanaf Pretoria eerst een stuk snelweg naar het oosten. Al snel zijn we voldoende geacclimatiseerd om de wonderlijk mooie motorroutes over Sabie, Graskop, Long Tom Pass en Blyderivier Canyon onder de wielen te nemen. De werkelijkheid is vele malen mooier dan we aan de hand van internet filmpjes hadden kunnen bevroeden. 'We gaan nog niet naar huis...'. Want we gaan eerst nog naar het noordoosten van Zuid-Afrika, waar de Afrikanen in de negentiende eeuw met hun ossenwagens heen trokken. De stad Louis Trichardt is naar een leider van deze Voortrekkers genoemd. Daar wordt het Lalapanzi-hotel ons basiskamp, waar we overnachten in een huisje met rieten dak in een tuin waar de Amsterdamse Hortus Botanicus jaloers op kan zijn. Eigenaars Inga en Marius Gilfillan kennen de streek op hun duimpje en geven fantastische routesuggesties. Dagenlang verkennen we de Zoutpansbergen in alle hemelsrichtingen. De Buells staan op de onverharde binnenwegen prima hun mannetje. Deze met uitsterven

bedreigde motorsoort is geknipt om het Afrika ook buiten de gebaande (lees geasfalteerde) paden te ontdekken.

OLIFANTEN JAGEN

De Voortrekkers trokken naar het uiterste noordoosten van Zuid-Afrika om er te jagen op olifanten, waarvan het wemelde vóór de komst van de blanken met geweren. Coenraad de Buys was de eerste 'witmens' die hier rond 1820 kwam. Hij was in de Kaapkolonie vogelvrij verklaard en trok met zijn 'inlandse vrouwen' het binnenland in. Uiteindelijk verdween hij verder oostwaarts richting Delagoabaai aan de kust van het huidige Mozambique. Nazaten van hem leven nog in Buysdorp, waar we even pauzeren op weg naar de zoutpannen waar het plaatselijke gebergte naar is genoemd.

Via Vivo en Schiermonnikoog passeren we die zoutpannen ten noordwesten van de Zoutpansbergen. Nog steeds komen hier om de zoveel tijd kudde olifanten zout snoepen, maar tijdens onze rit blijven de Jumbo's uit het zicht. Alhoewel? De baobabs langs de weg doen ons met hun vormen onwillekeurig aan olifanten denken. De gerimpelde, knoestige basten als huiden, takken als slurven, twijgen met een blaadje als staarten. Zoals de olifant de fauna

symboliseert, doet de baobab dat voor de flora van Afrika. De jonkies staan in groepen bijeen, de oude exemplaren knorrig alleen op de heuvels en langs de weg. Gemiddeld zijn ze 500 jaar en de oudste baobab in de streek is wel 3.000 jaar oud! De baobabs zijn mythische wachters voor een mythische plek. Op het drielandpunt tussen Zuid-Afrika, Botswana en Zimbabwe verrijst aan de samenvloeiing van de Limpopo- en de Shasherivier een bijzondere heuvel, die Mapungubwe wordt genoemd.

WERELDERGOED

Het Vhembe Dongola Nationale Park heeft buiten ongetemde natuur ook een bijzondere culturele bezienswaardigheid in petto. Op 'uiterwaarden' van de Limpopo staan hier en daar steile heuvels van zandsteen. Rond een daarvan gedijde tussen 1.000 na Christus en het einde van de dertiende eeuw een unieke samenleving. Voor het eerst in de Afrikaanse geschiedenis ging de vorst met zijn vazallen letterlijk bóven het gewone volk wonen. Op de heuvel Mapungubwe ontstond zodoende het eerste koninkrijk van Zuidelijk Afrika, dat wordt gezien als de voorloper van het veel bekendere Groot Zimbabwe.

We beklimmen de rots samen met een ranger

1. Clichébeelden ontbreken niet op deze reis.

2. Medeweggebruikers in het Kruger Park.

3. De Buells zijn ideale motoren voor een reis door de Afrikaanse bush.

Hier en daar ligt de natuur van Zuid-Afrika er keurig verzorgd bij.

met geweer. Binnen de hekken van Vhembe Dongola moeten we beducht zijn op loslopende olifanten en een béétje Jumbo laat zich in z'n graasgenoegens niet graag storen. We volgen de gids via een houten stellage naar de vlakke heuveltop waar we ons ongehinderd door olifanten op haar uitleg kunnen concentreren. De betekenis en rijkdom van Mapungubwe waren niet alleen aan de jacht, veeteelt en landbouw

popo heeft zijn naam gegeven aan de provincie in het uiterste noordoosten van het Nieuwe Zuid-Afrika, die in onze schoolatlas nog Transvaal heette. Vandaag ligt de brede rivierbedding er gortdroog bij. Maar dat is ook wel eens anders als het water kolkend zijn weg richting Indische Oceaan zoekt, daarbij oevers, bruggen, wegen en dorpen verzwellend. In het spoor van Coenraad de Buys trekt ook

IN HET SPOOR VAN BUYS TREKT ONZE MOTORKARAVAN NAAR HET OOSTEN

te danken. De heuvel en het lager gelegen gebied zijn bezaaid met versierde potscherven en glazen kralen. Ook andere archeologische vondsten, waaronder een scepter en neushoornbeeldje van goud, bewijzen dat het koninkrijk een belangrijke plaats was, die handel dreef met gebieden aan de Indische Oceaan en verder. Tot aan Perzië, India en China aan toe. Mapungubwe prijkt op de UNESCO Werelderfgoedlijst, samen met de Chinese Muur en de binnenstad van Amsterdam.

KRUGER PARK

Goed, het is niet de Amstel, die rivier waarnaar de schitterende stad Amsterdam is genoemd. Maar de Limpopo mag er ook zijn, zoals hij op de grens tussen Zuid-Afrika en Zimbabwe door de grillige zandsteenformaties loopt. De Lim-

popo heeft zijn naam gegeven aan de provincie in het uiterste noordoosten van het Nieuwe Zuid-Afrika, die in onze schoolatlas nog Transvaal heette. Vandaag ligt de brede rivierbedding er gortdroog bij. Maar dat is ook wel eens anders als het water kolkend zijn weg richting Indische Oceaan zoekt, daarbij oevers, bruggen, wegen en dorpen verzwellend. In het spoor van Coenraad de Buys trekt ook onze motorkaravaan naar het oosten. Tegen de grens met Mozambique ligt daar het wereldberoemde Kruger Park. Op de motor mogen we er niet doorheen, want dan zouden we een gemakkelijke prooi zijn voor familieleden van de Big Five, zoals leeuw, luipaard, buffel, neushoorn en olifant worden geaffecteerd. Onze reismakker en regelneef Johan Kriek heeft echter transport georganiseerd voor de motoren en onszelf. De Buells worden op de laadruimtes van pick-ups gehesen, wijzelf worden gedegradeerd tot passagiers. En voor een keer vinden we dat niet erg. Want zo'n olifant op het stofpad is toch wel heel groot en dreigend als hij niet achter een stevig Artischek staat. In de bush naast de weg ritselen nog meer slurven. Uiteindelijk stapt de jonge stier van de weg af, zodat we onze tocht langs de Olifantsrivier kunnen

vervolgen. Na de grens rijden we in Mozambique door nog dichtere jungle dan in het Zuid-Afrikaanse Kruger Park. Ook hier wordt de natuur officieel beschermd onder de titel Parque Nacional do Limpopo. Het schemert al als de wagens het bush camp van Machampane binnenhobbelen. Natuurbeleving puur, geen elektriciteit, geen verkeerslawaaï, geen hekken om de wilde dieren buiten te sluiten. Er is slechts één andere gast aanwezig. Een journaliste van de Nederlandse Volkskrant, dat dan weer wel. Gisteravond kwam ze op het pad naar haar tent nog een olifant tegen, 's nachts hoorde ze de leeuwen grommen. Wij genieten met al onze zintuigen op scherp van de unieke sfeer middenin de bush en we weten eigenlijk niet of we nou blij of teleurgesteld moeten zijn dat er tijdens ons verblijf geen olifanten of andere grappenmakers door het kamp stampen en sluipen.

EIGEN REGELS

Na de slagboom van het nationale park laden we de motoren af en rijden we het hedendaagse Afrika binnen. Mozambique wordt steeds vlakker naarmate we de kust naderen. Het lijkt wel de Hollandse polder met rechte kanalen, alleen staan er overwegend hutten zoals in de tuin van het Afrikamuseum te Berg en Dal. En er lopen heel wat meer mensen in kleurige dracht op straat dan in Groningen. Hier spoelden jaren geleden nog have en goed weg tijdens de

Mozambikaanse watersnoodramp, die in de media breed werd uitgemeten. Had kroonprins Willem-Alexander, de Nederlandse 'waterambassadeur', toen de inspiratie opgedaan voor een tweede huisje aan de Mozambikaanse kust? Gelukkig is zijn project afgeblazen, want zo'n adelborst wil natuurlijk niet over zandpaden hobbelen, maar over rimpelloos asfalt zoeven in zijn dure bolide, net als z'n opa! Maar dan had er aan de kust hier asfalt gelegen en nu kunnen wij lekker op de Buells door het mulle zand pionieren en zweten onder de Afrikaanse zon. Daarna komt nog de pret van het verkeer in de hoofdstad Maputo, waar elke weggebruiker zijn eigen verkeersregels hanteert. Love it or hate it: waar de een zich vol overgave in de urban jungle stort, maakt de ander het liefst meteen rechtsomkeert naar Zuid-Afrika. Maar die mist dan wel de hartelijke gastvrijheid van de Mozambikanen, die geen formele apartheid hebben gekend, de Indische Oceaan met tropische stranden en de beroemde Mozambikaanse garnalen en andere vis, vers uit de zee.

AMSTERDAM

Over de tolgeweg naar het westen laten we de hemel/hel van Maputo achter ons. Via de char-

mante grenspost Lomahasha komen we in het koninkrijk Swaziland, tot 1968 een Brits protectoraat. Nu zwaait koning Mswati III er de scepter, tot een poosje terug nog samen met zijn moeder, die de eretitel Grote Vrouwtjesolifant droeg. We passeren een koninklijk paleis in de vruchtbare en met prachtige natuur gezegende Ezulwinivallei. Daar pauzeren we nog in een cultural village voor huiveringwekkend mooie zang, muziek en dans die nog lang in ons nagonst als we alweer over de volgende onverharde weg richting Zuid-Afrika stuiven. In de

DAGEN KUN JE HIER ZOET ZIJN MET HET RIJDEN VAN ROUTES OP TOPNIVEAU

groene hellingen ligt hier en daar een traditioneel dorp, met nog net geen grote kookpot tussen de hutten. Velden met vee worden afgewisseld met bossen, waar naaldhout en eucalyptus voor vlagen heerlijk ruikende verkoeling zorgen. Een paar kilometer na de grens rijden we door Amsterdam. Het zal nog wel even duren voordat dit straatbeeld volgens de huidige criteria aan de Werelderfgoedlijst van UNESCO wordt toegevoegd. Voor onze Europese ogen is het er op straat een chaos van rondhangende lieden, vuil-

nis en kleurige stalletjes waar van alles wordt verkocht, van droë wors tot SIM-kaarten. In Barberton is het kleurige maar wat chaotische Afrika weer op de achtergrond gedrongen. De tuinen en stoepen liggen er keurig verzorgd bij als in Merry Ol' England. De omgeving is ideaal voor mooie motortochten, dagenlang kun je hier zoet zijn met het rijden van routes op topniveau. Geen wonder dat Chrissie en Mario hier hun droom van een motorherberg hebben gerealiseerd. Een paar jaar geleden verkochten ze hun huis en bedrijf in de stedelijke agglomeratie

rond Johannesburg. Ze trokken naar het oosten en zwaaien er nu de scepter over de Gold Nugget Inn. Daar hebben ze hun plekje gevonden. Aan het einde van de regenboog ligt volgens het sprookje een schat. Aan het einde van deze motorsafari gaan we naar huis met een schat aan indrukken, ervaringen en nieuw opgedane kennis.

TEKST MICHEL VAN DAM

FOTOGRAFIE MICHEL VAN DAM, BERNARD STIKFORT

1. De Long Tompas dankt zijn naam aan een van de kanonnen waarmee de Boeren tegen de Britten vochten.

2. Hoewel Mozambique geen formele apartheid kende, is het niet allemaal koek en ei geweest tijdens de Portugese bezetting.

3. 'Hallo Route Mobiel, ik sta bij hectometerpaal 256 ten noorden van Maputo. Ik heb een klein technisch mankement.'

4. Geeft de steutelboer ook Jumbo-garantie op dat hangslot?

5. Zondoorstoufde aarde en vegetatie laten bedwelmende geuren los.

1

2

3

4

REISINFORMATIE VOORZORGMAATREGELEN

Het gebied van de Zoutpansbergen is vrij van malaria, maar voor bezoek aan het Kruger Park, Mozambique en het low veld van Swaziland is het raadzaam om je tegen de malariamug te beschermen. Een muskietennetje past altijd in de bagage. Ook kun je pillen slikken die de kans op malaria verkleinen. Die zijn bij elke apotheek in Zuid-Afrika te koop. In Nederland kun je terecht bij de GGD of je huisarts.

MOTORRIJDEN

In Zuid-Afrika, Mozambique en Swaziland houdt het verkeer links. De doorgaande wegen zijn van goede kwaliteit, de binnenwegen zijn vaak onverhard. In Zuid-Afrika kun je op meerdere plaatsen motorfietsen huren. Wij reden op Buells van Harley-Davidson Pretoria, die Johan Kriek voor ons regelde.

HD Pretoria verhuurt geen motorfietsen meer, maar Johan kan je op weg helpen bij een ander betrouwbaar verhuurbedrijf. Bovendien is Johan een zeer kundige gids voor 4X4- en motortochten en is hij nauw betrokken bij de organisatie die onder andere de Machampane Bush Lodge runt.

Transfrontier Parks Destinations, Johan Kriek, johan@tfpd.co.za, GSM: +27 83 305 8083, Skype: johan.kriek2, www.tfpd.co.za, www.facebook.com/machampane.

Een speciaal naar aanleiding van onze motortocht door Zuidelijk Afrika samengestelde motorreis staat op www.zuidafrikaspecialist.nl.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Taal: in Zuid Afrika en Swaziland is Engels een officiële voertaal, in Mozambique Portugees.

Documenten: Voor alle landen is een geldig paspoort vereist, voor Mozambique bovendien ook een visum. Dat kun je aan de grens krijgen. Daar moet je ook een WA-verzekering afsluiten voor voertuigen met Zuid-Afrikaanse nummerplaten.

Geld: de Zuid-Afrikaanse rand wordt meestal ook in Mozambique en Swaziland geaccepteerd. Mozambikaanse meticaï en Swazi lilangeni zijn waardeloos buiten de eigen landsgrenzen.

Kaart: Michelin National Map 746: Africa - Central, South and Madagascar

GPS: Voor Garmin is het kaartmateriaal MapSource Southern Africa Streetmaps te koop. Dat werkt ook redelijk in Mozambique en Swaziland.

TOERISTISCHE INFORMATIE

Zuid-Afrikaans Verkeersbureau, Jozef Israelskade 48a, 1072 SB Amsterdam, tel: 0900-2020433 (€ 0,25 p/m).

E-mail: info@southafricatourism.nl.

Internet: www.southafricatourism.nl.

VERBLIJF IN LIMPOPOPROVINCIE

Lalapanzi Hotel, tel: 00-27-15-516 54 55, ingagilf@yebo.co.za, www.lalapanzihotel.co.za.

VERBLIJF IN MPUMALANGAPROVINCIE OP GRENS SWAZILAND

Gold Nugget Guesthouse, 1300 Barberton, tel: 00-27-13-712 27 29, www.goldnugget.co.za.

VERBLIJF IN MOZAMBIQUE

www.adviser.co.mz, GSM: + 258 82 000 0005.

5

